

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในภูมิภาคและชนบทของประเทศเป็นแหล่งตั้งถิ่นฐานของประชากร แหล่งงานและแหล่งทรัพยากรที่สำคัญ ความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้ถึงขีดสุดของการพัฒนา จึงเป็นความต้องการของผู้นำของประเทศทุกยุคทุกสมัย ทั้งนี้ก็มุ่งเพิ่มศักยภาพของประชากรให้สมบูรณ์ สร้างครอบครัวให้มีความสุขอันแผ่กว้างไปถึงความเข้มแข็งของชุมชน ความเป็นปึกแผ่น ความเอื้ออาทรและการแก้ปัญหาทุกชนิดในสังคม ให้พร้อมเสมอที่จะรองรับการเปลี่ยนแปลงของทุกระบบในกระแสโลกาภิวัตน์ จนสามารถสร้างสังคมชาติได้อย่างกลมกลืนและเกิดสันติสุข

ความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาให้เกิดภาวะการณ์ดังกล่าวของสังคมและธรรมชาติ จึงจำเป็นต้องพัฒนาทุกอย่างไปพร้อม ๆ กันอย่างเป็นบูรณาการ กล่าวคือ แก่ความยากจนได้โดยรวดเร็ว อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ แก่และป้องกันปัญหาสังคม เช่น อาชญากรรม ยาเสพติด โสเภณี โรคเอดส์และโรคภัยไข้เจ็บต่าง ๆ อนุรักษ์และพัฒนาวัฒนธรรม(สังคีต พิริยะรังสรรค์ และ ผาสุก พงษ์ไพจิตร, 2538: 44) ดังกำหนดในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) นั้นว่า ให้มีการพัฒนาแบบรวมส่วนหรือบูรณาการที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงซึ่งกันและกันอย่างมีระบบ อันจะทำให้การพัฒนามีประสิทธิภาพ มีความยั่งยืนและคนไทยทั้งหมดได้รับประโยชน์จากการพัฒนามากกว่าที่ผ่านมา โดยเฉพาะได้ให้ความสำคัญในการพัฒนาศักยภาพของคนไทย ซึ่งจะต้องพัฒนาคนทุกคนให้ได้รับตามศักยภาพอย่างเต็มที่ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติ ปัญญา และทักษะฝีมือ เพื่อให้คนเป็นคนดี มีคุณธรรม มีสุขภาพ พลานามัยที่ดี และมีส่วนร่วมในการพัฒนา เศรษฐกิจ สังคมอย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนมีจิตสำนึกและมีบทบาทในการดูแลอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมที่ดีงาม ทั้งในระดับชาติและในระดับท้องถิ่น ซึ่งจะช่วยให้การพัฒนาประเทศมีความสมดุล ยั่งยืนบนพื้นฐานของความเป็นไทย (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ม.ป.ป. : 11)

นอกจากนี้ยังมีความสำคัญจากกระแสโลกาภิวัตน์ ทำให้สังคมไทยจำเป็นต้องปรับตัวเองให้เหมาะสมกับโลกที่ไร้พรมแดนเพื่อให้ยืนหยัดมั่นคง มีศักดิ์ศรี และดำรงความเป็นไทยในสังคมโลก ซึ่งการที่ประเทศไทยจะสามารถก้าวสู่เป้าหมายได้ ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง จะต้องตระหนักในคุณค่าและคุณภาพของคนว่า คนทุกคนล้วนมีคุณค่าที่จะต้องได้รับการพัฒนาให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีเหมาะสมต่อสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง ดังนั้นจึงเป็นบทบาทอันสำคัญของกระบวนการทางการศึกษา

ที่จะต้องจัดและพัฒนาประชาชนในชาติให้มีคุณค่าและคุณภาพอันเหมาะสม (กรมสามัญศึกษา , 2540: 17)

การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน นับเป็นเป้าหมายสูงสุดของอารยประเทศทุกประเทศ เพราะถ้าปราศจากพลเมืองที่มีคุณภาพแล้ว แม้ประเทศนั้นจะมีทรัพยากรธรรมชาติอุดมสมบูรณ์เพียงใด ก็ไม่สามารถทำให้ทรัพยากรที่มีอยู่เป็นประโยชน์ในการสร้างความเจริญก้าวหน้าแก่ประเทศได้ (ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา , 2526: 1)

แต่ปัญหาการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประเทศไทยนั้น พบว่าคุณภาพชีวิตของคนไทยในชนบท มีความแตกต่างไปจากคุณภาพชีวิตของคนไทยในเมืองหลวงมาก และที่สำคัญคือ ชาวชนบท ซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ของประเทศนั้น มีปัญหาด้านคุณภาพชีวิตมากทั้งปัญหาด้านปริมาณและคุณภาพของประชาชน อันได้แก่ ปัญหาความเจ็บไข้ได้ป่วย ปัญหาความไม่รู้ การลดหย่อนการศึกษารวมถึงปัญหาเศรษฐกิจและการว่างงาน เป็นต้น สิ่งเหล่านี้เป็นภาพสะท้อนของปัญหาส่วนใหญ่ของประเทศไทย ซึ่งหลายหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนได้พยายามเป็นอย่างมากที่จะพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชนบท โดยมีโครงการให้ความช่วยเหลือในรูปแบบต่าง ๆ พากันเดินแถวเข้าสู่ชนบท ซึ่งนับเป็นความพยายามที่ดี แต่จากโครงการดังกล่าว มีหลายโครงการเป็นการแก้ปัญหาที่ไม่ถูกจุดไม่ตรงกับความต้องการของประชาชน โครงการต่าง ๆ เหล่านี้จึงมีสภาพเหมือน “ไฟไหม้ฟาง” คือเป็นเพียงชั่วคราวช่วยยาม เมื่อโครงการนั้น ๆ ถอนตัวจากหมู่บ้าน กิจกรรมทุกอย่างก็จบโดยปริยาย (จงกลณี ชูติมาเทวรินทร์, 2534: 49)

เพื่อให้การพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนไทยในชนบท มีหลักเกณฑ์และมีแนวปฏิบัติ ที่ชัดเจน คณะกรรมการอำนวยการงานพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชนบท จึงได้กำหนดเครื่องชี้วัดความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ซึ่งประกอบด้วยตัวชี้วัดความจำเป็นพื้นฐานและเกณฑ์เป้าหมายในแต่ละตัวชี้วัด แบ่งเป็น 9 หมวด 37 ตัวชี้วัด ซึ่งคณะกรรมการพัฒนาชนบทแห่งชาติ ได้ประกาศให้เป็นเครื่องมือชี้วัดคุณภาพชีวิตของคนไทยในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 โดยเริ่มดำเนินการในปี พ.ศ. 2535 เป็นต้นมา ซึ่งตัวชี้วัด 9 หมวดใหญ่นั้น มีดังนี้ (คณะกรรมการอำนวยการงานพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชนบท , 2539: 1-5)

1. ประชาชนได้กินอาหารที่ถูกสุขลักษณะและเพียงพอกับความต้องการของร่างกาย (อาหารดี)
2. ประชาชนมีที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม (มีบ้านอาศัย)
3. ประชาชนมีโอกาสเข้าถึงบริการสังคมขั้นพื้นฐานที่จำเป็นแก่การดำรงชีวิต (ศึกษานามัยถ้วนทั่ว)
4. ประชาชนมีความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน (กรอบครัวปลอดภัย)
5. ประชาชนมีการประกอบอาชีพและรายได้เพียงพอต่อการดำรงชีวิต (รายได้ดี)
6. กรอบครัวสามารถควบคุมช่วงเวลาและจำนวนของการมีลูกได้ตามต้องการ (ไม่มีลูกมาก)

7. ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาความเป็นอยู่และการกำหนดชีวิตของตนเองและชุมชน (อยากร่วมพัฒนา)
8. ประชาชนมีการพัฒนาจิตใจของตนเองให้ดีขึ้น (พาสู่คุณธรรม)
9. ประชาชนมีจิตสำนึกและร่วมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (บำรุงสิ่งแวดล้อม)

แนวความคิดความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ที่นำมาใช้ในการพัฒนาคนชนบทไทยนั้น เกิดจากวิธีการคิดที่มีการวาดภาพว่า ในสังคมที่พึงประสงค์ของประชาชนไทยนั้นไทยนั้น ประชาชนควรมีมาตรฐานของชีวิตขั้นต่ำสุดอย่างไร หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง คุณภาพชีวิตที่ดีขั้นต่ำของประชาชนควรจะมีอะไรบ้าง (วิรัช วิรัชนิภาวรรณ, 2534: 73)

ฉะนั้น การที่จะสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตของชาวชนบท ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขั้นต่ำตามมาตรฐานที่ตั้งไว้ นั้น จำเป็นต้องมีการประสานหน่วยงานของรัฐ องค์กรเอกชนและประชาชนได้ช่วยกัน ในส่วนหน่วยงานของรัฐบาลได้กำหนดหน่วยงานที่เข้าไปเกี่ยวข้อง โดยกำหนดไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ฉบับที่ 7 (2535-2539) มีทั้งหมด 8 กระทรวงหลัก 2 หน่วยงานเสริม คือ (หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา, 2539: 3)

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์	กระทรวงสาธารณสุข
กระทรวงมหาดไทย	กระทรวงพาณิชย์
กระทรวงอุตสาหกรรม	กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม
กระทรวงกลาโหม	กระทรวงศึกษาธิการ
สำนักนายกรัฐมนตรี	สำนักอัยการสูงสุด

โดยให้มีการปฏิบัติร่วมกัน ทั้งนี้สำนักนายกรัฐมนตรีได้ประกาศระเบียบบริหารงานพัฒนาชนบทด้วย ในแผน ๗ ฉบับที่ 7 (พ.ศ.2535-2539) เรียกว่าระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารการพัฒนาชนบทและการกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาค (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2537 การบริหารนั้น บริหารโดยคณะกรรมการนโยบายกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาคและท้องถิ่น(กนภ.) ซึ่งได้มีการแจ้งไว้ในหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อปรับปรุงการดำเนินงานให้สอดคล้องกับนโยบายของ กนภ. ในปี พ.ศ. 2539 สำหรับเป็นพื้นฐานการดำเนินงานปี พ.ศ.2540 และแผน ๗ ฉบับที่ 8 ด้วย

ในส่วนของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งเป็นกระทรวงหลักในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้สนองนโยบายของรัฐบาลที่จะช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยกำหนดเป็นนโยบายให้หน่วยงานในสังกัด รับผิดชอบดำเนินการจัดทำโครงการต่าง ๆ เพื่อช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยเฉพาะประชาชนในชนบท และกรมสามัญศึกษาซึ่งเป็นหน่วยงานของกระทรวงศึกษาธิการ ที่เป็นหน่วยงานหลักรับผิดชอบจัดการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา ได้กำหนดแนวทางพัฒนาโรงเรียนเป็นโครงการต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องจากอดีตถึงปัจจุบัน เพื่อช่วยพัฒนาชนบท เช่น โรงเรียนมัธยม

ศึกษาในส่วนภูมิภาค(ค.ม.ภ.) โครงการโรงเรียนมัธยมศึกษาแบบผสม (ค.ม.ส.) โครงการโรงเรียนมัธยมศึกษาเพื่อพัฒนาชนบท (ม.พ.ช.) โครงการปรับปรุงโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก (ค.ป.ล.) โรงเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาระดับ ม.ต้น กรมสามัญศึกษา (ค.อ.ม.ค.ส.ศ.) และโรงเรียนในโครงการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม (รพ.ช.ส.) เป็นต้น (หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา, ม.ป.ป.: 1-2)

โรงเรียนในโครงการต่าง ๆ ดังกล่าวนั้น ได้พัฒนาอย่างต่อเนื่องและสิ้นสุดโครงการไปเรื่อย ๆ และในโครงการเหล่านั้น ยังมีโครงการโรงเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม ที่ยังคงดำเนินการต่อไปอย่างต่อเนื่อง โดยได้กำหนดไว้ในแผนพัฒนาการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระยะที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) ของกรมสามัญศึกษาด้วย

สำหรับการดำเนินงานของกรมสามัญศึกษา เกี่ยวกับโรงเรียนในโครงการโรงเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม (รพ.ช.ส.) (กรมสามัญศึกษา, 2540: 321-322) สรุปได้ว่าโรงเรียนในโครงการ รพ.ช.ส. ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7(2535-2539) มีโรงเรียนเข้าโครงการปีละ 250 โรง รวมเป็น 1,250 โรง และในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 (2540-2544) จะมีโรงเรียนเข้าโครงการอีก 500 โรงเรียน และในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 ได้จัดงบประมาณให้โรงเรียนในปีแรกที่เข้าโครงการ โรงเรียนละ 80,000 บาท และจัดให้อีกโรงเรียนละ 10,000 บาท ในปีถัดไป โดยมุ่งเป้าหมายให้ประชาชนในชนบทห่างไกล ประมาณ 2,950 หมู่บ้าน ให้มีสภาพความเป็นอยู่และสุขภาพอนามัยที่เหมาะสมกับสังคมที่เปลี่ยนแปลง ทั้งนี้มีการดำเนินโครงการให้มีความสอดคล้องกับแนวทางที่คณะกรรมการนโยบายกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาคและท้องถิ่น กำหนด ซึ่งมุ่งเน้นการเพิ่มศักยภาพของชุมชนในการพัฒนาอาชีพ การมีงานทำ และการมีรายได้ของคนทุกกลุ่ม เพื่อฟื้นฟูบูรณะทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อีกทั้งเพิ่มบทบาทของประชาชนและองค์กร ท้องถิ่นในการบริหารจัดการ

ส่วนบทบาทของโรงเรียนในโครงการโรงเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม(รพ.ช.ส.) นั้น ให้ดำเนินไปตามวัตถุประสงค์ทั่วไปของโครงการ คือ ให้โรงเรียนสามารถดำเนินงานตามโครงการ รพ.ช.ส. ร่วมกับหน่วยงาน 8 กระทรวงหลัก 2 หน่วยงานเสริม องค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนในพื้นที่บริการของโรงเรียนที่อยู่ในโครงการ (หน่วยศึกษานิเทศก์ เขตการศึกษา 11, 2539: 14) และการดำเนินงานของโรงเรียนในโครงการ รพ.ช.ส. นั้น บุคคลที่มีความสำคัญที่จะทำให้โครงการสำเร็จตามวัตถุประสงค์ คือผู้บริหารโรงเรียนและผู้รับผิดชอบโครงการ ที่จะต้องอุทิศเวลา กำลังความรู้ความสามารถ เพราะเป็นงานที่ต้องอาศัยความตั้งใจและอุดมการณ์ในการประสานงานกับหน่วยงานอื่นและ ประสานสัมพันธ์กับชุมชน เพื่อให้เกิดโครงการและกิจกรรมที่พัฒนาคุณภาพชีวิตที่ชุมชนต้องการ อย่างไรก็ตามการดำเนินงานของโรงเรียนในโครงการ รพ.ช.ส. นั้น ได้มีหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา ซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบโครงการ ได้วางแนวบริหารและการดำเนินงานโครงการ รพ.ช.ส. ในระดับโรงเรียนไว้เป็นขั้นตอน โดยกำหนดไว้ในคู่มือการบริหาร

และดำเนินงานโครงการมอบให้โรงเรียนได้ปฏิบัติตาม และนอกจากนี้ ได้มีการประชุมอบรมบุคลากรหลักของโรงเรียน ได้แก่ผู้บริหารโรงเรียนและผู้รับผิดชอบโครงการเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงาน ซึ่งในระหว่างการดำเนินงานจะมีการนิเทศติดตามการดำเนินงานโครงการโดยหน่วยศึกษานิเทศก์ด้วย

จากสภาพการดำเนินงานโครงการ รพช. ดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัยสภาพการดำเนินงานของโรงเรียนในโครงการ รพช. ในแต่ละโรงเรียนนั้นเป็นอย่างไร มีปัญหาการดำเนินงานอย่างไร ซึ่งปัจจุบันยังไม่มีผู้ทำวิจัยในลักษณะนี้ ผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนา ปรับปรุงการดำเนินงานของโรงเรียนในโครงการ รพช. ที่กำลังดำเนินงานอยู่ในปัจจุบัน และเป็นประโยชน์ ต่อหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา ที่รับผิดชอบโครงการนี้ ซึ่งจะช่วยปรับปรุงการกำหนดแนวปฏิบัติของการดำเนินงานโครงการ รพช. และจะช่วยกำหนดแนวทางการนิเทศได้ตรงตามปัญหาที่โรงเรียนต้องการ และในการทำวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะศึกษาโรงเรียนในโครงการ รพช. ในเขตการศึกษา 11 ซึ่งอยู่ในเขตจังหวัดนครราชสีมา จังหวัดชัยภูมิ จังหวัดบุรีรัมย์ จังหวัดสุรินทร์ และจังหวัดศรีสะเกษ เพราะเป็นเขตการศึกษาที่มีจำนวนประชากรมาก ซึ่งทุกจังหวัดมีประชากรเกิน 1 ล้านคน และประชากรส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในชนบท ประกอบอาชีพทางการเกษตร มีรายได้น้อย มีฐานะยากจน มีปัญหาด้านสุขภาพ และโภชนาการ มีคุณภาพชีวิตที่ต่ำกว่าเกณฑ์ จปฐ. ฉะนั้นโรงเรียนในโครงการโรงเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม มีที่ตั้งกระจายอยู่ในท้องที่หลายตำบล น่าจะมีบทบาทที่จะร่วมกับหน่วยงานในท้องถิ่นและชุมชน จัดกิจกรรมของโครงการ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนร่วมกับหน่วยงานอื่นได้อย่างหลากหลายและต่อเนื่อง

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานของโรงเรียนในโครงการโรงเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม (รพช.) เขตการศึกษา 11
2. เพื่อศึกษาปัญหาการดำเนินงานของโรงเรียนในโครงการโรงเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม (รพช.) เขตการศึกษา 11

ขอบเขตการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาโรงเรียนในโครงการโรงเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม (รพช.) ซึ่งเป็นโครงการของโรงเรียนที่สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในเขตการศึกษา 11 เป็นโรงเรียนที่เข้าโครงการ รพช. ในปีงบประมาณ พ.ศ.2539-2540
2. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือผู้บริหารโรงเรียนและผู้รับผิดชอบโครงการโรงเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม (รพช.) จาก 32 โรงเรียน รวม 64 คน

3. การวิจัยครั้งนี้ ศึกษาในกรอบของการดำเนินงานของโรงเรียนในโครงการโรงเรียน เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม (รพชส.) ซึ่งกำหนดโดยหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (หน่วยศึกษานิเทศก์ เขตการศึกษา 11, 2539: 28-32) สรุปได้ดังนี้

3.1 การดำเนินงาน

- 3.1.1 การตั้งคณะกรรมการและการเข้าร่วมประชุมสัมมนาบุคลากรหลัก
- 3.1.2 การวางแผน
- 3.1.3 การจัดทำโครงการเพื่อขออนุมัติ
- 3.1.4 การปฏิบัติงานตามโครงการ
- 3.1.5 การรับการนิเทศ
- 3.1.6 การรายงานผล
- 3.1.7 การประเมินผล

3.2 เป้าหมายการดำเนินงาน

- 3.2.1 การมีส่วนร่วมของหน่วยงาน
- 3.2.2 การพัฒนาบุคลากร
- 3.2.3 การพัฒนาระบบและเครือข่าย
- 3.2.4 การพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

สภาพการดำเนินงาน หมายถึง ลักษณะการดำเนินงานของโรงเรียนในโครงการโรงเรียน เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม(รพชส.) ตามแนวทางที่หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา กำหนด

ปัญหาการดำเนินงาน หมายถึง สภาพแวดล้อมต่าง ๆ ที่ทำให้การดำเนินการของโรงเรียนในโครงการโรงเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม (รพชส.) ดำเนินไปได้ไม่สะดวกหรือไม่บรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ

โรงเรียนในโครงการโรงเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม (รพชส.) หมายถึง โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ที่ได้รับคัดเลือกเข้าโครงการโรงเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม(รพชส.) ซึ่งมีวัตถุประสงค์หลักของโครงการเพื่อช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคมของชุมชนในท้องถิ่นที่ต่ำกว่าเกณฑ์ จปร. ดีขึ้นกว่าเดิม ปัจจุบัน มีหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา เป็นหน่วยงานรับผิดชอบโครงการ

ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง ข้าราชการครูที่ดำรงตำแหน่ง ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการโรงเรียน สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ที่เข้าโครงการโรงเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม (รพชส.) เขตการศึกษา 11

ผู้รับผิดชอบโครงการ หมายถึง ข้าราชการครูในโรงเรียนที่เข้าโครงการโรงเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม (รพขส.) เขตการศึกษา 11 ที่ได้รับมอบหมายจากผู้บริหารโรงเรียนให้เป็นผู้รับผิดชอบโครงการ

คุณภาพชีวิตและสังคม หมายถึง การดำรงชีวิตของมนุษย์ที่อยู่ในชุมชนครอบครัวหรือชุมชนนั้นได้ผ่านเกณฑ์ความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ในสังคมนั้น ๆ ครอบคลุมทุกประการ คนที่อยู่ในชุมชนมีศรัทธาในตัวเองว่า มีความสามารถที่จะทำทุกอย่างได้ด้วยตนเอง เกิดความรู้สึกว่า ทุกคนต้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ให้เกิดประสิทธิภาพ

เขตการศึกษา 11 หมายถึง เขตการศึกษาที่ครอบคลุมพื้นที่ จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดชัยภูมิ จังหวัดบุรีรัมย์ จังหวัดสุรินทร์ จังหวัดศรีสะเกษ

เครื่องชี้วัดความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) หมายถึง สิ่งที่เป็นแก่การครองชีพพื้นฐานของบุคคลหรือเป็นความต้องการพื้นฐานขั้นต่ำของชุมชน เพื่อที่จะทำให้เป็นเกณฑ์ตรวจสอบได้ว่าในชุมชนหนึ่ง ๆ นั้น ยังขาดแคลนในเรื่องใดบ้างและขาดแคลนแค่ไหน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผลการวิจัยครั้งนี้ จะเป็นข้อมูลพื้นฐานให้ผู้บริหารโรงเรียนในโครงการโรงเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม (รพขส.) ซึ่งกำลังดำเนินการในปัจจุบันและโรงเรียนที่จะเข้าโครงการในปีต่อ ๆ ไป นำไปพัฒนาวิธีการดำเนินงานของโครงการ ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

2. ผลการวิจัยครั้งนี้ จะทำให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการดำเนินงานของโรงเรียนในโครงการ รพขส. เขตการศึกษา 11 เป็นประโยชน์ต่อหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา ซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบโครงการ นำไปใช้เป็นข้อมูลประกอบในการจัดอบรมบุคลากรหลัก และการนิเทศติดตามโครงการ เพื่อแก้ไขปัญหาค่าที่เกิดขึ้น และเป็นการพัฒนาการดำเนินงานตามโครงการให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

3. ผลการวิจัย จะเป็นข้อมูลให้ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา นำไปพิจารณาประกอบการกำหนดนโยบาย และวางแผนพัฒนาโรงเรียนด้านความสัมพันธ์กับชุมชน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ

1.1 ผู้บริหารโรงเรียน ได้แก่ ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการโรงเรียน ในโครงการโรงเรียนมัธยมศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม(รพขส.) ในเขตการศึกษา 11 ที่เข้าโครงการในปีงบประมาณ พ.ศ. 2539-2540 จาก 32 โรงเรียน จำนวน 32 คน

1.2 ผู้รับผิดชอบโครงการ ได้แก่ ข้าราชการครูในโรงเรียนที่เข้าโครงการโรงเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม (รพขส.) ที่ได้รับมอบหมายจากผู้บริหารโรงเรียนให้เป็นผู้รับผิดชอบโครงการ จำนวน 32 คน

รวมประชากร จำนวน 64 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview)

2.2 แบบศึกษาเอกสาร

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

3.1 ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถึงผู้อำนวยการ วิทยาลัยศึกษาจังหวัดจันทนนครราชสีมา จังหวัดชัยภูมิ จังหวัดบุรีรัมย์ จังหวัดสุรินทร์ และจังหวัด ศรีสะเกษ เพื่อขออนุญาตประกอบประสานงานในการเก็บข้อมูลในโรงเรียนที่อยู่ในพื้นที่ของแต่ละจังหวัด

3.2 ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย ถึงผู้บริหารโรงเรียน เพื่อนัดเวลาในการสัมภาษณ์เก็บข้อมูล

3.3. ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์และศึกษาเอกสารด้วยตนเอง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติโดย การหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบและความเรียง

ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลงานการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำผลการวิจัยตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

บทที่ 1 บทนำ กล่าวถึงความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ของการวิจัย ขอบเขตของการวิจัย คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ วิธีดำเนินการวิจัยและลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิจัย

บทที่ 2 วรรณคดีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กล่าวถึง โครงการโรงเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม การพัฒนาคุณภาพชีวิตและเครื่องชี้วัดความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย กล่าวถึง วัตถุประสงค์การวิจัย ประชากร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ และข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร

บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ กล่าวถึง วัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล ข้อเสนอแนะ